

Oponentský posudek na rigorózní práci

Služebnosti

Autor: Mgr. Marcela Voláková

1. Autorkou zvolené téma je z hlediska soukromého práva tématem s tradičním a v zásadě konstantním významem a to i přes skutečnost, že s technickohospodářským vývojem se jeví výslovná právní úprava některých služebností jako redundantní či archaická. Na druhou stranu se jedná o institut, jehož funkčnost byla ověřena více než dvoutisíciletým vývojem a je potřeba dodat, že ani do budoucna se právní praxe v mnoha ohledech bez nich neobejde. Na aktuálnosti zvolené problematiky přidává relativně krátká účinnost OZ 89/2012 a doprovodných zákonů, zejména katastrálního zákona. Nová úprava přinesla nesrovnatelně detailnější úpravu služebností, nicméně samotná právní úprava nepřinese odpovědi na otázky, které bude klást právní praxe i teorie. Komplexní zpracování zvolené problematiky včetně vzhledu do předchozí právní úpravy je nutno hodnotit kladně.

2. Náročnost zpracování tématu služebností je odvislé od způsobu a hloubky takového zpracování. Vzhledem ke způsobu zpracování, kladení si častých otázek a vůbec širšího pojetí dané problematiky, lze zvolené téma charakterizovat jako náročné. Pro závěr o náročnosti zpracování tohoto tématu svědčí značný objem vstupních informací a to nejen čistě pozitivistických (římskoprávní úprava, ABGB, OZ 140/1951, OZ 40/1964, současná právní úprava v zákoně č. 89/2012, zákon o oceňování majetku, procesní předpisy, veřejnoprávní předpisy, zejména však využití právní úpravy služebností v BGB). Autorka při zpracování v zásadě využila standardních metod – analýza, deskripce, syntéza. Hodnotu práce nepochybně zvyšuje samostatná kapitola věnovaná německé právní úpravě služebností. Vedle standardních metod byla autorkou využita též komparace. Závěry uvedené práci mají značnou oporu v řádně citované intenzivně využitě domácí i zahraniční literatuře. Zásadní je však práce s judikaturou (rozhodnutí Nejvyššího soudu, prvorepubliková judikatura, četná rozhodnutí BGH a to jak publikovaná, tak i nepublikovaná ve sbírce soudních rozhodnutí). Mimořádně rozsáhlý poznámkový aparát čítající na 706 poznámek pod čarou průběžně doprovází 115 stran textu práce.

3. Formálně je předložená rigorózní práce přehledně rozčleněna vedle úvodu a závěru do deseti kapitol. Formální členění koreluje s propracovanou systematikou a postupem autorky od obecnějších témat k problematice speciální (1. Služebnosti obecně, včetně historického vývoje tohoto institutu až do účinnosti OZ včetně). Jednotlivé hlavní kapitoly autorka dále rozčlenila na drobnější podkapitoly s cílem vyčerpat zvolenou problematiku a zachovat

přítom generální strukturu práce. Kladně je potřeba hodnotit konstantní strukturální přístup, který v kapitolách věnovaných současné úpravě sleduje problematiku z pohledu předchozí právní úpravy a dále navazuje s výkladem a rozбором současné úpravy. Pravidelně následuje výstižné shrnutí porovnání předchozí a současné právní úpravy (shrnutí). Tato logická struktura je využita v kapitole druhé – Nabytí služebnosti, třetí – Právní poměry ze služebnosti, čtvrté Promlčení služebnosti, páté – Služebnost a katastr nemovitostí, šesté – Služebnost a civilní deliktní právo se zaměřením na náhradu škody, resp. Újmy, sedmé – Oceňování služebností a konečně v kapitole deváté věnované zániku služebností.

4. Předloženou práci je nutno hodnotit jako vysoce zdařilé, ucelené a vyčerpávající zpracování zvolené tematiky, kdy autorka neustrnula na pouhé masivní kompilaci vstupních informací. Práci oživuje zcela mimořádnou prací s relevantní judikaturou domácí i zahraniční. Neomezuje se na pouhá konstatování a na mnohých místech vznáší kritické otázky, na které hledá odpovědi – zásadní je otázka možnosti výpovědi služebnosti. Kladně je nutno hodnotit schopnost autorky pracovat v širších souvislostech a to především s procesní ale i veřejnoprávní úpravou (byl využit značný počet právních předpisů). Precizně je zvládnuta kapitola věnovaná služebnostem v BGB. Autorka detailně rozebírá jednotlivé aspekty této úpravy, výstižně poukazuje na některá specifika a odlišnosti od domácí úpravy. Jistou charakteristikou práce je patřičný akcent věnovaný problematice dědického práva ve vztahu ke služebnostem. Autorka se neomezila na pouhé srovnání současné právní úpravy kontrapozici současných názorových proudů, nýbrž na několika místech projevuje svůj kritický názor (nabytí služebnosti pořízením pro případ smrti, vlastníková služebnost str. 55, v závěru se autorka kriticky staví též k úpravě práva pastvy a nákladů na služebnosti, kladně naopak hodnotí služebnost inženýrské sítě a rozlivu.)

Zdařilý je výklad o vydržení služebností a ochraně starších služebností podle § 1266 na str. 41. Kladně je nutno hodnotit též výklad o služebnosti jako potenciálnímu zdroji majetkové újmy (str. 79, zejména však 84) a o oceňování služebností.

5. Rozbor celé problematiky i dílčích problémů osahuje značné hloubky a je napříč práce konstantní. Autorka bezesporu naplnila cíl práce, který si stejně jako použité metody vymezila na straně 13 a 14. Z textu předložené práce bezesporu plyne hluboké porozumění a zájem o problematiku. Čtenáře nepochybně zaujmou i obrazové přílohy reálií služebností či vzory právních jednání týkajících se služebností. Autorka bezesporu prokázala schopnost pracovat samostatným a tvůrčím způsobem (generátor shod vykázal podobnost menší než pět procent u pěti set dokumentů).

6. Předložená rigorózní práce má vysokou formální i stylistickou úroveň. Autorka důsledně pracuje s předem vymezenými zkratkami. O pečlivosti a originalitě zpracování svědčí obrazová (fotografická) příloha služebností a vzorů právních jednání.

Rigorózní práci je však možné vytknout v textu se někdy zbytečně vyskytující zkratky celých slov „hl.“. Poznámky pod čarou mají být vždy uzavřeny tečkami, vhodnější by byla úplná citace. Str. 16 nenavazující číslování, str. 18 pozn. 95 ZoZ, str. 22 po revoluci r. 1945 x 1948, str. 37 sepsány písemně, str. 39 věcného břemene, str. 86 umožnit, str. 112 věcná práva.

Po věcné stránce je nepřesné tvrzení na str. 18 „Toto dělení věcných břemen bylo známé již od dob římského práva, reálná břemena jsou až středověkého původu – germánského.

Str. 24 „v dobách civilního práva“ – spíše v působnosti, v provinciích se uplatňovalo prétorské právo.

Str. 33 nesprávné tvrzení o způsobilosti – srov. Mikeš, j., Muzikář. L., Dědické právo, 3. Vyd., Praha 2010, s. 57.

Str. 36 – odst. 3. Bylo by vhodné uvést, že výklad závěti má specifická pravidla, respektující co nejvíce vůli zůstavitele (§ 1494 odst. 2).

Nepřesný je i závěr o tom, kdo může být aktivně legitimován ke zrušení či omezení služebností za náhradu ve smyslu § 1299 odst. 2. (str. 105). Autorka obecně konstatuje, že nezbytná cesta je služebností (§ 1029, § 1030 odst. 2). Tato může být jako služebnost zřízena, ale systematicky i obsahově se jedná o jiný institut.

V otázce zániku služebností mohla autorka zmínit ustanovení § 1296.

7. Předložená rigorózní práce splňuje veškeré formální i obsahové požadavky kladené na tento druh prací a proto ji doporučuji k ústní obhajobě, při které se autorka zaměří na otázku vlastnické služebnosti de lege ferenda a dále možnosti zřídit požívací právo k obchodnímu závodu a jeho důsledky.

V Praze 23. 9. 2016

JUDr. et MUDr. Alexandr Thöndel, Ph. D.

Oponent rigorózní práce